

ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ З БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Могола Т.В.
м. Полтава

***Анотація.** У статті розкрито концепцію застосування сучасних технологій під час вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності», яка включає узагальнені наукові знання, що охоплюють теорію і практику захисту людини, суспільства, держави, світового співтовариства, природного середовища від небезпечних, шкідливих факторів і надзвичайних ситуацій різного характеру. Стаття присвячена питанню необхідності навчання дисципліни «Безпека життєдіяльності» учнів, студентів та спеціалістів різного профілю в рамках обов'язкових курсів з вивчення техніки безпеки. Акцентована увага на організації освітнього процесу із застосуванням сучасних можливостей техніки, описі його змістовної частини і прикладів завдань.*

***Ключові слова.** безпека життєдіяльності, зміст освіти, формування і розвиток понять, предметні знання, змістові лінії дисципліни «Безпека життєдіяльності».*

Світова практика показує, що правильне навчання працівників вимогам охорони праці, прийомів безпечного ведення робіт і управління ними дозволяє істотно знизити виробничий травматизм і професійну захворюваність, а навчання працівників прийомам надання першої допомоги – тяжкість небезпечних для здоров'я людини наслідків.

Аналіз літератури з проблеми дослідження показав, що на початку ХХІ століття спостерігається стійка тенденція зростання надзвичайних ситуацій природного, техногенного та соціального характеру. Серед причин виникнення надзвичайних ситуацій різного походження слід назвати низьку культуру безпеки життєдіяльності населення, нехтування знаннями техніки безпеки, охорони праці та правилами безпечної поведінки, безвідповідальне ставлення до власного життя і здоров'я, а також безпеки оточуючих.

Відсутність культури безпеки життєдіяльності у підростаючого покоління загрожує суспільству зростанням аварій і катастроф в майбутньому [4].

Саме в необхідності зацікавити безпекою життєдіяльності всі категорії суспільства, мотивувати до знання та застосування на практиці як в побуті, так і під час професійної діяльності техніки безпеки полягає актуальність теми статті.

Аналіз діючих стандартів освіти дозволив виявити три компетенції, на основі яких базується тематичний зміст курсу «Безпека життєдіяльності»:

- готовий використовувати основні методи захисту від можливих наслідків аварій, катастроф, стихійних лих;
- здатний нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності;
- готовий до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів у навчально-виховному процесі та позаурочної діяльності.

Недостатня увага людини до проблем природного і, особливо техногенної безпеки, схильність до ризику і нехтування безпекою багато в чому пов'язані з обмеженими знаннями людини про світ небезпек і негативні наслідки їх прояву. Оскільки часто головним винуватцем надзвичайних ситуацій в кінцевому рахунку виявляється конкретна людина, її освіта, виховання і самосвідомість є важливими факторами, що впливають на ризик надзвичайних ситуацій [2].

Ідея профілактики нещасних випадків допускає такий стиль діяльності, коли основні зусилля спрямовані на виявлення причин виникнення небезпечних проблем і

ситуацій із наступним оперативним усуненням цих причин до того як вони можуть реалізуватись в нещасний випадок.

З метою актуалізації вирішення проблем безпеки Міністерством освіти та науки України була розроблена і затверджена у 2001 році Концепція освіти з напрямку «Безпека життя і діяльності людини». У концепції наголошено, «що метою освіти з безпеки життєдіяльності є підготовка особи до активної участі в забезпеченні тривалого повноцінного життя в суспільстві, яке динамічно змінюється» [1].

Розглянемо найбільш поширені нині головні тенденції інноваційних освітніх технологій.

Корпоративне навчання онлайн – це одержання вмінь і навичок роботи онлайн, що передбачає підвищення ефективності роботи кожного окремо і всіх разом. До позитивних тенденцій такого навчання безпеці життєдіяльності належать: інтерактивність, запам'ятовування, гнучкість у використанні, надання допомоги і доступність. Такий вид навчання можливо застосовувати як у школах та ВИШах, так і на підприємствах, актуалізуючи увагу працівників на дотриманні техніки безпеки.

Навчання з охорони праці керівників і фахівців за допомогою онлайн-курсів може проводитись за відповідними програмами з охорони праці безпосередньо самою організацією або освітніми установами професійної освіти, навчальними центрами та іншими установами і організаціями, що здійснюють освітню діяльність.

Ефективність навчання досягається при дотриманні таких умов, як: поступове збільшення обсягу матеріалу для узагальнення і конкретизації; перехід від приватних висновків по невеликому матеріалу частини заняття до спільних висновків, за кількома заняття, цілим темам; збільшення складності завдань.

Потрібно постійно вчити вмінню розділяти відповіді на смислові фрагменти і виділяти в них головне, робити висновки.

Важливою проблемою є не сприйняття формул та розрахунків в контексті освоєння безпеки життєдіяльності студентами та працівниками гуманітарного напрямку. В цьому контексті актуальним буде застосування технологій всепроникаючого навчання (u-learning (ubiquitous learning), неперервне навчання з використанням ІКТ-засобів у всіх сферах життя суспільства) [5].

Таке навчання ефективне за умови:

- 1) проникнення в усі сфери життя студентів;
- 2) активного використання мобільних пристроїв;
- 3) охоплення навчальним процесом усіх прошарків соціуму.

Виокремимо основні принципи всепроникаючого навчання:

- 1) постійність: всі матеріали і виконана робота фіксуються і зберігаються;
- 2) доступність і адаптивність: усі навчальні матеріали доступні кожному студенту, необхідна інформація надається за його запитом;
- 3) оперативність: процес взаємодії між учасниками навчального процесу може здійснюватись негайно;
- 4) інтерактивність: процес взаємодії між учасниками навчального процесу може відбуватися синхронно;
- 5) навчання в оточуючому середовищі: навчання відбувається безпосередньо в повсякденному житті.

Важливо те, що при застосуванні таких технологій, значення та розшифрування кожної формули, наприклад, для визначення оптимального мікроклімату в приміщенні, необхідна інформація може бути знайдена в короткий проміжок часу та опрацьована.

Значна частина суспільства сьогодні технічно і психологічно готова до використання вищезазначених моделей і технологій навчання, що нададуть нові можливості для підвищення ефективності навчального процесу. Розвиток і

вдосконалення технічної бази, технологій надасть можливість здійснювати неперервний процес навчання, самовдосконалення впродовж усього життя.

У сфері запобігання нещасним випадкам та збереження життя і здоров'я суспільства, постійне навчання і перевірка знань і вимог охорони праці є одним з найважливіших напрямків в комплексі превентивних заходів, що сприяють скороченню виробничого травматизму і професійної захворюваності працівників підприємств і установ.

Перевірку знань з теми доцільно проводити у формі заліку електронного, для ВУЗів в тісному взаємозв'язку трьох викладачів (лектор, викладач практик з безпеки життєдіяльності, викладач практик з охорони праці).

В даний час у більшості країн світу розширюється система установ, зайнятих професійною підготовкою фахівців в області техносферної безпеки, практичної екології, управління соціально-екологічними і природоохоронними процесами [3]. Цей досвід позитивно може вплинути на розвиток освіти в сфері безпеки життєдіяльності і в нашій країні – це може стати сферою подальших глибинних досліджень з теми.

Список літератури

1. Леонов О.В. Про проблеми навчання охорони праці та безпеки життєдіяльності / О.В.Леонов, В.О.Сєвриков // Охорона праці. – 2008. – № 9. – С. 15.
2. Гуревич Р.С. Мобільне навчання – сучасна субдисципліна педагогічної освіти / Р.С. Гуревич, М.Ю. Кадемія // *Interdyscyplinarność pedagogiki i jej subdyscypliny ; pod redakcją Zofii Szaroty i Franciszka Szloska / Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji. – PIB 26-600 Radom, ul. K. Pulaskiego 6/10. – S. 459-467.*
3. Ігнатович М.В. Проблеми викладання курсу «Безпека життєдіяльності» студентам економічних спеціальностей / М.В. Ігнатович, В.Ю. Худолей // *Безпека життєдіяльності. – № 10. – 2007. – С. 42-43.*
4. Кадемія М.Ю. Інформаційно-комунікаційні технології навчання : термінологічний словник (рекомендовано МОН України лист № 1/11-3856 від 02.06.2009 р.) / М.Ю. Кадемія. – Львів : Вид-во «СПОЛОМ», 2009. – 260 с.
5. Кузик А.Д. Про створення універсальної освітньо-інформаційної системи цивільного захисту // *Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи : зб. наук. праць. – Львів : ЛДУБЖД, 2006. – С. 273-278.*